

Ρολόι, χρήματα, τηλέφωνο, κυκλοφοριακή αγωγή

The education of independent living in a special school

Εκπαίδευση στο ειδικό σχολείο

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

Χρόνος, ρολόι, χρήματα, ευρώ, τηλέφωνο, κυκλοφορώ, σήματα, ΚΟΚ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συσσωρευμένη εμπειρία 10 ετών λειτουργίας του ΕΕΕΕΚ Αχαΐας, ανέδειξε προβληματισμούς που αφορούν: την εκπαιδευτική διαδικασία με ουσιαστικό περιεχόμενο, την προσαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος στις ανάγκες και δυνατότητες των μαθητών μας και την εξασφάλιση ενός ενιαίου τρόπου εκπαιδευτικής διαδικασίας και της συνέχισής της με δεδομένες τις τακτικές αλλαγές των εκπαιδευτικών.

Με αφορμή λοιπόν τους προβληματισμούς, γεννήθηκε η ιδέα περαιτέρω επεξεργασίας και ανάλυσης του υφιστάμενου αναλυτικού προγράμματος του ΠΙ για τα ΕΕΕΕΚ (Απρίλιος 2004). Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας ανέλαβαν, εργάστηκαν και συνεργάστηκαν, κατά κλάδο αλλά και διαθεματικά, αναλύοντας τις ενότητες του κάθε γνωστικού αντικειμένου σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η προοδευτική εξέλιξή τους ανάλογα με το νοητικό επίπεδο του κάθε μαθητή και τις προϋπάρχουσες δομές του. Οι δραστηριότητες αυτές είναι ενδεικτικές για την κάθε ενότητα και σίγουρα μπορούν να τροποποιηθούν και να συμπληρωθούν κατά την κρίση αυτού που το χρησιμοποιεί.

Η ώρα και ο χρόνος

Αντικειμενικός στόχος

Το παιδί να μάθει την ώρα και τις έννοιες χρόνου προκειμένου να είναι ικανό να διαχειριστεί το χρόνο του και να προγραμματίζει τις δραστηριότητές του.

- Δραστηριότητες χρονικής εξέλιξης (π.χ. μωρό, παιδί, γυναίκα, γιαγιά)
- Ημέρες – μήνες – εποχές
- Ανάγνωση ημερολογίου
- Επανάληψη στην αναγνώριση χρωμάτων «κόκκινο, πράσινο και μαύρο»
- Επανάληψη στην αναγνώριση σχημάτων «στρογγυλό, τετράγωνο, τρίγωνο»
- Εκμάθηση εννοιών «μικρός-μεγάλος», «ψηλός-κοντός», «γρήγορος-αργός», «μέσα-έξω», «μπροστά-πίσω», «δεξιά-αριστερά», «ανάμεσα-δίπλα»
- Εκμάθηση αριθμησης από το 1 – 12
- Εκμάθηση σύνδεσης αριθμού με λέξη (ένα=1)
- Εκμάθηση αντιστοίχισης αριθμού με ποσότητα 3 =
- Να μάθουν να τοποθετούν τα νούμερα στη σειρά από το 1-12. Αφού έχουν μάθει τη σωστή σειρά των αριθμών, τοποθετούν τους αριθμούς πάνω σε μια κορδέλα, και στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός μαζί με το κάθε παιδί ενώνει τις άκρες της κορδέλας, ώστε να σχηματιστεί κύκλος (το σχήμα του ρολογιού) και το παιδί να αποκτήσει την οπτική αντίληψη της αριθμητικής συνέχειας.
- Αναφέρουμε και συζητάμε τους τρόπους που ορίζουν την έννοια του χρόνου (ρολόι, θέση του ήλιου, δραστηριότητες που γίνονται συγκεκριμένη ώρα καθημερινά)
- Αναφορά ότι μια ημέρα αντιστοιχεί σε δύο στροφές του ρολογιού, δηλαδή 24 ώρες, και να γίνει σύνδεση της κίνησης του ήλιου με το χρόνο που κυλάει μέσα στην ημέρα.
- Εκμάθηση των εννοιών που σχετίζονται με το χρόνο (πρωί-μεσημέρι-βράδυ, χτες-σήμερα-αύριο).
- Εξάσκηση στην ορθή φορά του ρολογιού (από δεξιά προς τα αριστερά), δίνοντας μεγάλη έμφαση στην κυκλική κατεύθυνση της αριθμησης.
- Να γράψουν τους αριθμούς του ρολογιού πάνω σε ένα πλαστικό πιάτο (για τα παιδιά που έχουν δυσκολία στο γράψιμο, να δοθούν έτοιμα αυτοκόλλητα με τους αριθμούς για να τα τοποθετήσουν πάνω στο πιάτο)
- Να διακρίνουν τους τρεις δείκτες σε ένα ρολόι- ο κοντός, ο ψηλός και ο γρήγορος. Να ζωγραφίσουν με διαφορετικό χρώμα τους δείκτες (μαύρο=κοντός πράσινο=ψηλός, κόκκινο=γρήγορος), να κόψουν τους δείκτες και να τους χρησιμοποιήσουν στο ρολόι τους.
- Να μάθουν οπτικά την ώρα «ακριβώς» (μια η ώρα, δυο η ώρα κτλ). Στη συνέχεια να εξασκηθούν σε ασκήσεις:
  - να διαβάζουν τη σωστή ώρα στο ρολόι
  - να σχεδιάζουν την ώρα που τους δίνεται
  - να επιλέγουν τη σωστή ώρα που τους ζητείται
  - να ρυθμίζουν το ρολόι τους στη σωστή ώρα
  - να ρυθμίζουν την ώρα σε ένα πραγματικό ρολόι
- Ο εκπαιδευτικός να χωρίσει τον κύκλο-ρολόι σε 12 κομμάτια, με σκοπό να γίνει η οπτική αναπαράσταση των ορίων του χώρου που καταλαμβάνει ο κάθε αριθμός-ώρα.
- Να συζητηθεί η έννοια του μισού μέσα από παραδείγματα με την εξής σειρά:
  - πως μοιράζεται φαγητό για δύο άτομα, όπως μια πίτσα, ένα κρουασάν κτλ.
  - πως χωρίζουμε στα δυο τα διάφορα σχήματα (κύκλος, τετράγωνο, τρίγωνο)
  - πως χωρίζουμε στα δυο το ρολόι και συνδέουμε το μισό με το «και μισή»
  - Να μάθουν οπτικά τη μισή ώρα (μια και μισή, δυο και μισή κτλ). Στη συνέχεια να εξασκηθούν σε ασκήσεις:
    - να διαβάζουν τη σωστή ώρα στο ρολόι
    - να σχεδιάζουν την ώρα που τους δίνεται
    - να επιλέγουν τη σωστή ώρα που τους ζητείται
    - να ρυθμίζουν το ρολόι τους στη σωστή ώρα
    - να ρυθμίζουν την ώρα σε ένα πραγματικό ρολόι
  - Να συζητηθεί η έννοια του τέταρτου μέσα από παραδείγματα με την εξής σειρά:**
    - πως μοιράζεται φαγητό για τέσσερα άτομα, όπως μια πίτσα, ένα κρουασάν κτλ.
    - πως χωρίζουμε στα τέσσερα τα διάφορα σχήματα (κύκλος, τετράγωνο, τρίγωνο)
    - πως χωρίζουμε στα τέσσερα το ρολόι και συνδέουμε το «και τέταρτο» με το νούμερο 3 και το «παρά τέταρτο» με το νούμερο 9
    - Για τα παιδιά που δεν μπορούν να συνεχίσουν, μαθαίνουν να υπολογίζουν την ώρα με αυτά που ήδη γνωρίζουν, δηλαδή με βάση την ολόκληρη ώρα την και τέταρτο, την μισή και την παρά τέταρτο και το αποδίδουν ως «μόλις πέρασε» «κοντεύει». Παράδειγμα, όταν η ώρα είναι 2 και πέντε, το μαθαίνουν ως «μόλις πέρασε τις 2» ή όταν η ώρα είναι 2 και 25 «κοντεύει και μισή»
    - Από αυτό το σημείο και εξής η εκπαίδευση συνεχίζεται με το ψηφιακό ρολόι. Αναφορά ότι υπάρχει και δεύτερος τρόπος να διαβάσουμε την ώρα
      - Μαθαίνουν να μετράνε μέχρι το 60
      - Να συνδέουν τον αριθμό με τη λέξη (60=εξήντα)
      - Να μάθουν να τοποθετούν τα νούμερα στη σειρά από το 1-60
      - Να μάθουν να διακρίνουν πάνω στο ρολόι τις μικρές γραμμές των λεπτών από τις πιο έντονες που υποδεικνύουν την ώρα
      - Ο εκπαιδευτικός να παρουσιάσει ένα πραγματικό ρολόι σε μεγάλο μέγεθος, στο οποίο να αναγράφονται οι αριθμοί των λεπτών
      - Παρουσιάστε την ψηφιακή ώρα που περιλαμβάνει στο δεξί τμήμα την ώρα, την άνω κάτω τελεία και στο αριστερό τμήμα τα λεπτά
      - Να μάθουν να αντιστοιχούν την ψηφιακή ώρα σε αναλογικό ρολόι με την εξής σειρά:
        - αρχικά, να μπορούν να αντιστοιχούν την αναλογική ώρα όπως την έχουν μάθει μέχρι αυτή τη στιγμή, π.χ. 12 και τέταρτο με την ψηφιακή της μορφή, 12:15
        - να διαβάζουν τη σωστή ώρα στο ρολόι
        - να σχεδιάζουν την ώρα που τους δίνεται σε αναλογικό ρολόι που περιλαμβάνει όλα τα νούμερα από 00-59
        - να σχεδιάζουν την ώρα που τους δίνεται σε αναλογικό ρολόι χωρίς τα ενδιάμεσα νούμερα των λεπτών
        - να επιλέγουν τη σωστή ώρα που τους ζητείται
        - να ρυθμίζουν το αναλογικό ρολόι τους στη ψηφιακή ώρα
        - να γράψουν την ώρα στη ψηφιακή της μορφή αναφορά για 2 στροφές ρολογιού, πρώτη στροφή π.μ, δεύτερη μ.μ.
        - αναφορά ότι η μια μέρα έχει 24 ώρες άλλος τρόπος να πούμε την ώρα από 00:00 - 23:59

Τηλέφωνο

Αντικειμενικός στόχος

Το παιδί να αποκτήσει τις βασικές δεξιότητες στην επικοινωνία με το τηλέφωνο.

- Αναγνώριση αριθμών (0 – 10)
- Χρήση διαφόρων τύπων τηλεφωνικής συσκευής (πλήκτρα, καντράν, κινητό)
- Σχηματισμός αριθμού με έναν – έναν αριθμό με λεκτική καθοδήγηση
- Ανάγνωση αριθμών από αριστερά προς τα δεξιά
- Σχηματισμός αριθμού κάνοντας ανάγνωση από χαρτί
- Εκμάθηση του αριθμού του τηλεφώνου του σπιτιού τους
- Τεχνική εκμάθηση αριθμών (κωδικός – αριθμός, ανά ζεύγη κ.α.)
- Χρήση προσωπικού κινητού τηλεφώνου
- Αγορά και χρήση τηλεκάρτας για σταθερό τηλέφωνο και κινητό – χρόνος ομιλίας
- Εκμάθηση βασικών οικογενειακών τηλεφώνων και αριθμών πρώτης ανάγκης
- Βασικές κοινωνικές δεξιότητες τηλεφωνικής επικοινωνίας
- Ερώτηση για χρήση δημόσιου τηλεφώνου
- Εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας:
  - γραπτό μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο
  - χρήση fax
  - ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
  - επικοινωνία με κάμερα στον Η/Υ

Διαχείριση χρημάτων

Αντικειμενικός στόχος

Το παιδί να καταστεί ικανό να διαχειρίζεται τα χρήματα για να μπορεί να αγοράσει ότι χρειάζεται.

- Αναγνώριση αριθμών μέχρι το 10
- Αντιστοιχία αριθμού – ποσότητας (μέτρημα)
- Ταύτιση όμοιων χρημάτων
- Ομαδοποίηση κέρματα – χάρτινα
- Αναγνώριση χρήματα και ονομασία τους
- Σύγκριση προϊόντων με βάση την αξία τους (π.χ. η τυρόπιτα είναι φθηνότερη από τα παπούτσια)
- Σύγκριση αξίας χρημάτων (π.χ. 1€ είναι λιγότερα χρήματα από 5€)
- Αντιστοιχία υποδιαίρεσεων με ολόκληρη αξία (π.χ. 4×50λεπτα είναι ίσο με 2€)
- Σχηματισμός ποσότητας χρημάτων χωρίς την πράξη της πρόσθεσης (π.χ. 5,20€)
- Πρόσθεση αριθμών - ποσοτήτων
- Σχηματισμός ποσότητας χρημάτων με την πράξη της πρόσθεσης (π.χ. 3,20€, χρειάζονται 3×1€ και 20 λεπτά)
- Αναγνώριση τιμών από κατάλογο προϊόντων και σχηματισμός της αξίας των χρημάτων
- Αφαίρεση αριθμών – ποσοτήτων
- Ρέστα
- Δημιουργία βασικής λίστας αγορών για το σπίτι
- Δημιουργία μικρού προϋπολογισμού για το σπίτι

Μικρή αγορά σχολείου

Ως πελάτης:

επιλογή προϊόντων
μεταφορά στο ταμείο
πληρωμή
ρέστα

ανάγνωση απόδειξης

Ως επιχειρηματίας:

ανάγνωση τιμών των προϊόντων
χρήση αριθμομηχανής και ταμειακής μηχανής – σαρωτή τιμών
αποδοχή σωστής ποσότητας χρημάτων
ρέστα

Αγορά προϊόντων σε πραγματικές συνθήκες στην αγορά (super market, καταστήματα , χρήση μεταφορικών μέσων, καφετέρια, κ.α.)

Συναλλαγή με υπηρεσίες - λογαριασμοί

Κυκλοφοριακή αγωγή

Αντικειμενικός στόχος

Να προσφέρει στο παιδί ευρεία γνώση των κανόνων οδικής ασφάλειας και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο κινείται και να του μάθει τις συμπεριφορές που πρέπει να επιδεικνύει.

- Τρόποι μετακίνησης (μέσα μεταφοράς) – ιστορική αναδρομή
- Τρόποι μετακίνησης στο δρόμο (πεζός, ποδήλατο, πατίνι, μηχανάκι, αυτοκίνητο, λεωφορείο, ταξί, φορτηγό, αγροτικά και οικοδομικά οχήματα)
- Χρήσιμα οχήματα (ασθενοφόρο, πυροσβεστική κ.α.)
- Επικίνδυνες συμπεριφορές:
  - οδηγοί που δεν προσέχουν τα σήματα
  - οδηγούν με αλκοόλ
  - μιλούν στο κινητό τηλέφωνο
  - είναι κουρασμένοι
  - δε φορούν ζώνη και κράνος
  - απρόσεκτοι πεζοί
  - παιδιά που παίζουν στο δρόμο
- Αναγνώριση κατευθύνσεων (δεξιά – αριστερά, μπρος – πίσω)
- Καταγραφή και αναγνώριση ήχων που σχετίζονται με την κυκλοφορία
- Ο φωτεινός σηματοδότης (χρώματα, θέση χρωμάτων στο φανάρι, Σταμάτης – Γρηγόρης) (φύλλα εργασίας και παιχνίδι ρόλων)
- Διάβαση πεζών (φύλλα εργασίας και παιχνίδι ρόλων)
- Αναγνώριση βασικών σημάτων τροχαίας (φύλλα εργασίας)
- Χρήση ζώνης ασφαλείας και κράνους (βιωματικά)
- Πως μαζεύω αντικείμενα που πέφτουν στον δρόμο
- Δεν περνώ ανάμεσα από σταθμευμένα
- Ποδήλατο σε πάρκο ή ποδηλατόδρομο
- Επίσκεψη σε πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής
- Περιπάτημα την νύχτα
- Επιβάτης σε αυτοκίνητο:
  - χρήση ζώνης
  - θέση στο αυτοκίνητο ανάλογα με το ύψος και την ηλικία
  - όχι φλυαρίες και αστεϊάκια
  - όχι δυνατή μουσική
  - δεν πετάμε αντικείμενα στο δρόμο
- Χάρτης της πόλης
- Χρήση και κανόνες των μέσων μαζικής μεταφοράς:
  - σε τρένο
  - σε καράβι
  - σε αεροπλάνο
- Χρήση λεωφορείου:
  - χρήση και κανόνες
  - διάκριση λεωφορείου ανάλογα με τον προορισμό (αριθμός – πινακίδα)
  - αναγνώριση στάσης
  - δρομολόγια (ώρα και διαδρομή)
- Κυκλοφορία στην ύπαιθρο (ζώα, αγροτικά οχήματα)
- Διαχωρισμός κινδύνων πόλης – υπαίθρου
- Διάκριση δρόμων του οδικού δικτύου
- Κυκλοφορία και καιρικές συνθήκες (οχήματα – πεζοί)
- Επίσκεψη στο πλησιέστερο τμήμα τροχαίας ή καλείται ένας αξιωματικός της τροχαίας στην τάξη για να ενημερώσει σχετικά με τους κανόνες και τις τροχαίες παραβάσεις.
- Δημιουργία «Ταυτότητας Ασφαλείας», όπου παραθέτονται ατομικά στοιχεία και τηλέφωνα εκτάκτου ανάγκης
- Τι κάνω όταν χάνομαι στην πόλη
- Δημιουργία συνοπτικού καταλόγου με απλές κινήσεις για την ασφάλεια
- Δημιουργία συνοπτικού καταλόγου, που οι μαθητές δίνουν στους γονείς τους, προκειμένου να τους υπενθυμίσουν τους κανόνες ασφαλείας
- Εκμάθηση ποδηλάτου:
  - μέρη του ποδηλάτου
  - εξοπλισμός ασφαλείας ποδηλάτου
  - χρήση του ΚΟΚ με ποδήλατο
  - μετακινήσεις των μαθητών με ποδήλατο στο προαύλιο
  - επίσκεψη σε πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής